

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ СТРУКТУРНИХ ДЕФОРМАЦІЙ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ПРОВІДНИХ КРАЇН СВІТУ ЗА РАХУНОК ОБРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

©2019 КРАМАРЕВ Г. В.

УДК 338:67
JEL: H19; L16

Крамарев Г. В. Оцінка та аналіз структурних деформацій економіки України та провідних країн світу за рахунок обробної промисловості

Статтю присвячено оцінці та аналізу структурних деформацій економіки України та провідних країн світу за рахунок обробної промисловості. В основу дослідження покладено методичний підхід до оцінки структурних деформацій в обробній промисловості країни, комплекс показників загальної оцінки рівня та динаміки розвитку обробної промисловості України та провідних країн світу, а також модель взаємозв'язку відносних показників розвитку обробної промисловості в Україні та провідних країнах світу. Здійснено оцінку та аналіз рівня та динаміки розвитку обробної промисловості в Україні та провідних країнах світу за показниками валової доданої вартості (ВДВ), експорту, імпорту та ємності внутрішнього ринку. Оцінено розвиток обробної промисловості в Україні та провідних країнах світу за системою взаємопов'язаних відносних показників. Здійснено оцінку величини та напрямів структурних зрушень обробної промисловості в економіці України та провідних країн світу. Визначено, що загалом Україна значно поступається провідним країнам світу за питомою вагою продукції обробної промисловості в експорті країни (-14,25%), питомою вагою ВДВ обробної промисловості в економіці (-5,3%), несуттєво за питомою вагою в структурі ємності внутрішнього ринку (-1,00%) і випереджає – за питомою вагою імпорту (4,64%).

Ключові слова: структурні деформації, структурні зрушення, обробна промисловість, валова додана вартість, експорт, імпорт, ємність внутрішнього ринку, оцінка, аналіз.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-2-154-170>

Рис.: 18. **Табл.:** 11. **Формул:** 2. **Бібл.:** 10.

Крамарев Геннадій Віталійович – кандидат економічних наук, здобувач, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: kramarev@ukrngi.com

УДК 338:67
JEL: H19; L16

UDC 338:67
JEL: H19; L16

Крамарев Г. В. Оценка и анализ структурных деформаций экономики Украины и ведущих стран мира за счет обрабатывающей промышленности

Статья посвящена оценке и анализу структурных деформаций экономики Украины и ведущих стран мира за счет обрабатывающей промышленности. В основу исследования положены методический подход к оценке структурных деформаций в обрабатывающей промышленности страны, комплекс показателей общей оценки уровня и динамики развития обрабатывающей промышленности Украины и ведущих стран мира, а также модель взаимосвязи относительных показателей развития обрабатывающей промышленности в Украине и ведущих странах мира по показателям валовой добавленной стоимости (ВДС), экспорта, импорта и емкости внутреннего рынка. Оценено развитие обрабатывающей промышленности в Украине и ведущих странах мира по системе взаимосвязанных относительных показателей. Осуществлена оценка величины и направления структурных сдвигов в обрабатывающей промышленности в экономике Украины и ведущих стран мира. Определено, что в целом Украина значительно уступает ведущим странам мира по удельному весу продукции обрабатывающей промышленности в экспорте страны (-14,25%), удельному весу ВДС обрабатывающей промышленности в экономике (-5,3%), незначительно по удельному весу в структуре емкости внутреннего рынка (-1,00%) и опережает – по удельному весу импорта (4,64%).

Ключевые слова: структурные деформации, структурные сдвиги, обрабатывающая промышленность, валовая добавленная стоимость, экспорт, импорт, емкость внутреннего рынка, оценка, анализ.

Рис.: 18. **Табл.:** 11. **Формул:** 2. **Библ.:** 10.

Крамарев Геннадий Витальевич – кандидат экономических наук, соискатель, Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины (пер. Инженерный, 1а, 2 эт., Харьков, 61166, Украина)

E-mail: kramarev@ukrngi.com

Kramarev H. V. Evaluation and Analysis of the Structural Deformations of Economies of Both Ukraine and Leading World Countries at the Expense of Processing Industry

The article is concerned with evaluation and analysis of the structural deformations of economies of both Ukraine and leading world countries at the expense of processing industry. The research is based on a methodical approach to evaluation of the structural deformations in the processing industry of the country, a set of indicators for overall evaluation of the level and dynamics of the processing industry in Ukraine and the leading world countries, and the model of interrelation of relative indicators of development of processing industry in Ukraine and in the leading world countries. The evaluation and analysis of the level and dynamics of the processing industry in Ukraine and in the leading world countries are carried out according to the indicators of gross value added (GVA), exports, imports and capacity of the internal market. Development of processing industry in Ukraine and in leading world countries is evaluated according to the system of interconnected relative indicators. Evaluation of size and direction of structural shifts in terms of processing industry in the economies of both Ukraine and leading world countries is carried out. It is defined that in general Ukraine is significantly inferior to the leading world countries in terms of the specific weight of processed goods in the country's exports (-14.25%), specific weight of the GVA of processing industry in the economy (-5.3%), slightly inferior in terms of the specific weight in the structure of the internal market capacity (-1.00%), and goes ahead in the specific weight of imports (4.64%).

Keywords: structural deformations, structural shifts, processing industry, gross value added, exports, imports, internal market capacity, evaluation, analysis.

Fig.: 18. **Tabl.:** 11. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 10.

Kramarev Hennadii V. – PhD (Economics), Applicant, Research Centre of Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: kramarev@ukrngi.com

Структура промисловості визначає рівень соціально-економічного розвитку будь-якої країни світу. На думку цілого ряду вчених [1–8], обробна промисловість є провідним сектором промисловості економіки загалом. Своєю чергою, рівень розвитку та динаміка високотехнологічних видів економічної діяльності (ВЕД) обробної промисловості, які ґрунтуються на новітніх технологіях, дозволяють країнам світу бути лідерами в економічному розвитку та забезпечує високий рівень життя їх населення.

Проблематиці аналізу структурних деформацій в економіці присвячено роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців: Акбердіна В., Гейця В., Гусева В., Єлхіної І., Казинець Л., Кизима М., Красильникова О., Мілютіна Г., Романової І., Сухарева О., Хаустової В., Шкалева О., Шмидт Ю. та ін. [1–8]. Проте питання оцінки деформації економіки України та провідних країн світу за рахунок обробної промисловості залишилось недостатньо розглянутим і потребує подальших досліджень.

Метою представленої в статті дослідження є оцінка та аналіз структурних деформацій економіки України та провідних країн світу за рахунок обробної промисловості, що дозволить виявити відповідність структури обробної промисловості України структурам провідних країн світу та наявність економічних деформацій і, в подальшому, скласти основу визначення напрямків інноваційно-технологічної модернізації, спрямованої на подолання негативних тенденцій.

Задля досягнення поставленої мети оцінку наявності структурної деформації в обробній промисловості України та провідних країн світу пропонується здійснювати на основі методичного підходу, наведеного на *рис. 1*.

Відповідно до наведеного методичного підходу спочатку здійснюється загальна оцінка рівня розвитку та динаміки обробної промисловості України та провідних країн світу за показниками, що наведені в *табл. 1*, та оцінка взаємопов'язаних відносних показників, згідно з моделлю, яку наведено на *рис. 2*.

Таблиця 1

Показники загальної оцінки рівня розвитку та динаміки обробної промисловості України та провідних країн світу

Показник	Характеристика показників
Валова додана вартість (ВДВ)	Масштабність (обсяг – V)
Експорт (E)	Динаміка (темпи зміни обсягу)
Імпорт (I)	Продуктивність (обсяг на одну особу)
Ємність внутрішнього ринку (Є)	Значимість (питома вага обсягу в загальному)

Джерело: авторська розробка.

Як видно з *рис. 2*, запропонована модель складається з 5 блоків, що характеризують:

I – питому вагу ВДВ обробної промисловості в обсязі реалізованої продукції;

II – ринки збуту продукції обробної промисловості (зовнішні та внутрішні);

III – внутрішнє та зовнішнє забезпечення попиту на продукцію обробної промисловості в країні;

IV – спроможність обробної промисловості країни покрити внутрішній попит своєю продукцією як за потужностями, так і за асортиментом;

V – баланс зовнішньоекономічної діяльності обробної промисловості країни.

За показниками, які наведено в *табл. 1*, у даному дослідженні оцінюється загальний рівень розвитку та динаміка обробної промисловості України та 10 провідних країн світу, які визначено згідно з [4]. Україна також подається порівняно із середнім значенням по цих показниках для 10 провідних країн світу.

Здійснено загальну оцінку рівня розвитку та динаміки обробної промисловості України та 10 провідних країн світу за період 2009–2014 рр. (період аналізу обумовлений наявністю зіставних даних офіційної статистики [9]). Зведені вихідні дані для цієї оцінки наведено в *табл. 2*.

Як видно з *табл. 2* і *рис. 3*, за обсягом ВДВ (15247,7 млрд дол.) Україна значно поступається 10 провідним країнам світу. Він складає 2,7% до середнього значення показника по цих країнах.

Своєю чергою, показник ВДВ на одну особу в Україні (336,8 дол.) становить 5,6% до середнього значення по 10 провідних країнах світу (див. *табл. 2* і *рис. 4*).

Не краще справи в обробній промисловості України і з динамікою обсягу ВДВ у 2009–2014 рр., який зменшився за цей період на 13,5%. При цьому по 10 провідних країнах світу в середньому спостерігалось зростання на 133,7% (див. *табл. 2* і *рис. 5*).

Поступається Україна і більшості провідних країн світу за показником питомої ваги ВДВ обробної промисловості в промисловості в цілому (див. *табл. 2* і *рис. 6*).

За обсягом експорту продукції обробної промисловості (36630,4 млн дол.) Україна також значно поступається провідним країнам світу (*табл. 3*).

Показник обсягу експорту продукції обробної промисловості в Україні у 2014 р. склав 5,6% до середнього значення по 10 провідних країнах світу (*рис. 7*).

Своєю чергою, показник обсягу експорту продукції обробної промисловості на одну особу в Україні у 2014 р. становив 98,4 дол. (див. *табл. 3*), що складає 7,6% від середнього значення по 10 провідних країнах світу (*рис. 8*).

За динамікою обсягу експорту продукції обробної промисловості (107,5%) у 2009–2014 рр. Україна поступалася більшості провідних країн світу (див. *табл. 2* і *рис. 9*). Цей показник в Україні був на 31,7%

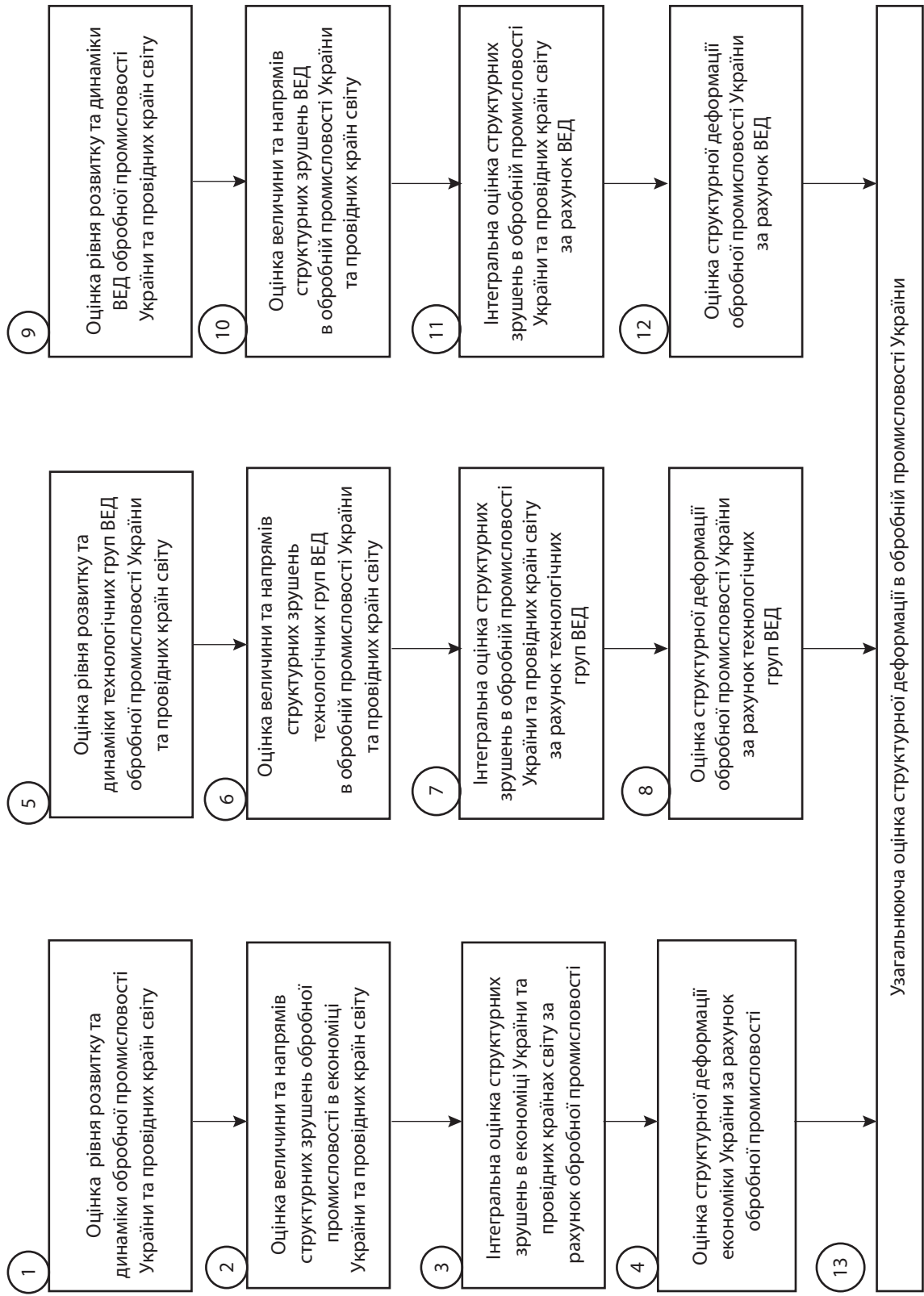
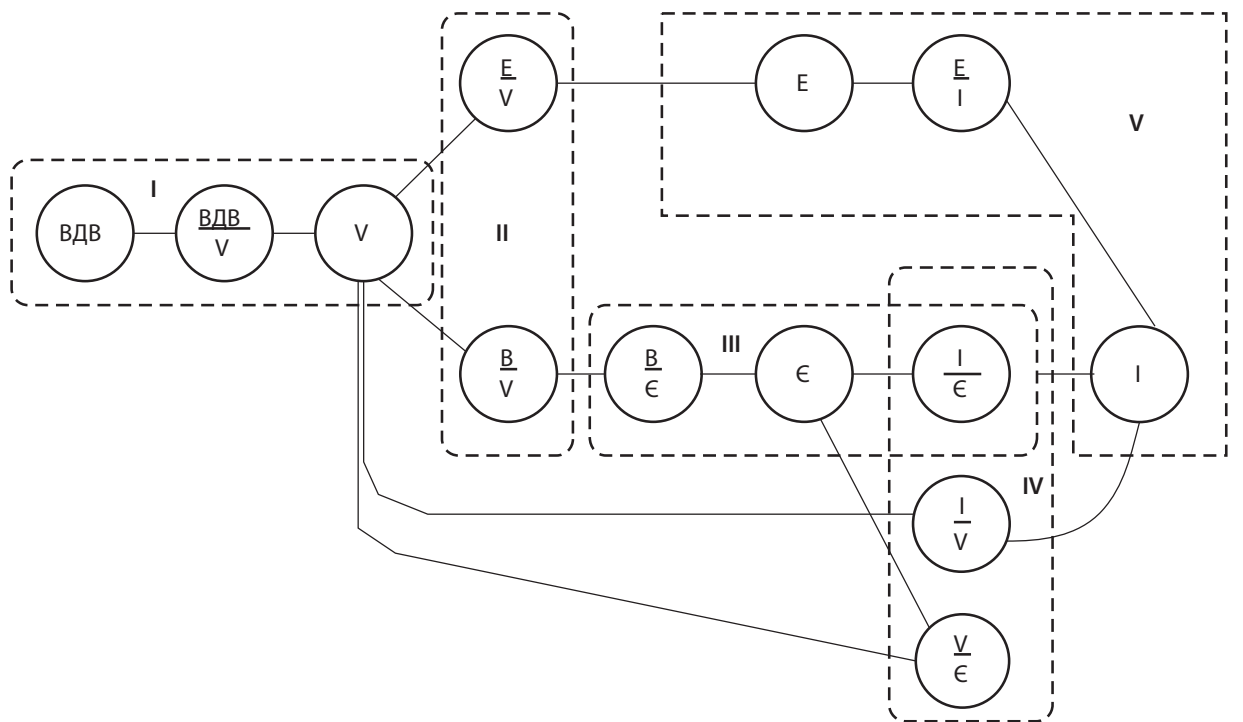

Рис. 1. Методичний підхід до оцінки структурної деформації в обробній промисловості України

Джерело: сформовано на основі [1–3].

Рис. 2. Модель взаємозв'язку відносних показників розвитку обробної промисловості в Україні та провідних країнах світу

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 2

Загальна оцінка рівня розвитку та динаміки обробної промисловості в Україні та провідних країнах світу за показником валової доданої вартості

Обсяг валової доданої вартості, млн дол.		Обсяг валової доданої вартості на одного жителя, дол.		Зміна обсягу доданої валової вартості за період 2009–2014 рр., %		Питома вага валової доданої вартості, %	
1	Китай – 2972579,3	1	Німеччина – 9350,1	1	Корея – 200,5	1	Корея – 30,68
2	США – 1028685,0	2	Австрія – 7823,1	2	Китай – 194,4	2	Китай – 28,90
3	Японія – 835629,1	3	Корея – 7780,8	3	Німеччина – 143,5	3	Німеччина – 21,73
4	Німеччина – 757196,1	4	США – 6931,4	4	США – 140,0	4	Японія – 18,83
5	Корея – 394847,6	5	Японія – 6565,5	5	Австрія – 120,2	5	Австрія – 17,16
6	Італія – 274320,2	6	Бельгія – 5640,9	6	Бельгія – 114,3	6	Італія – 14,25
7	Франція – 260358,1	7	Нідерланди – 5181,7	7	Франція – 112,4	7	Бельгія – 13,28
8	Нідерланди – 87388,7	8	Італія – 4512,7	8	Нідерланди – 110,3	8	США – 12,70
9	Австрія – 66858,8	9	Франція – 3926,0	9	Японія – 103,2	9	Нідерланди – 11,02
10	Бельгія – 63229,6	10	Китай – 2178,9	10	Італія – 98,3	10	Франція – 10,26
Середнє значення по 10 провідних країнах							
	674109,3		5989,1		133,7		17,88
	Україна – 15247,7		Україна – 336,8		Україна – 86,5		Україна – 13,11
Україна до середнього значення, %							
	2,3		5,6		-47,2		-4,77

Ранг Країна

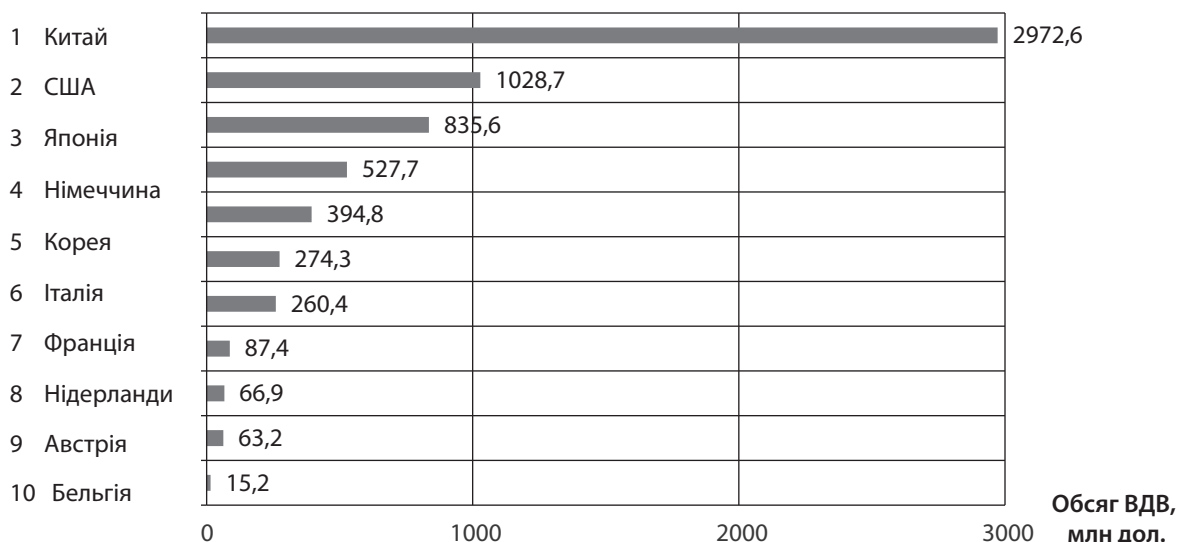

Рис. 3. Розподіл провідних країн світу та України за обсягом ВДВ обробної промисловості у 2014 р.

Ранг Країна

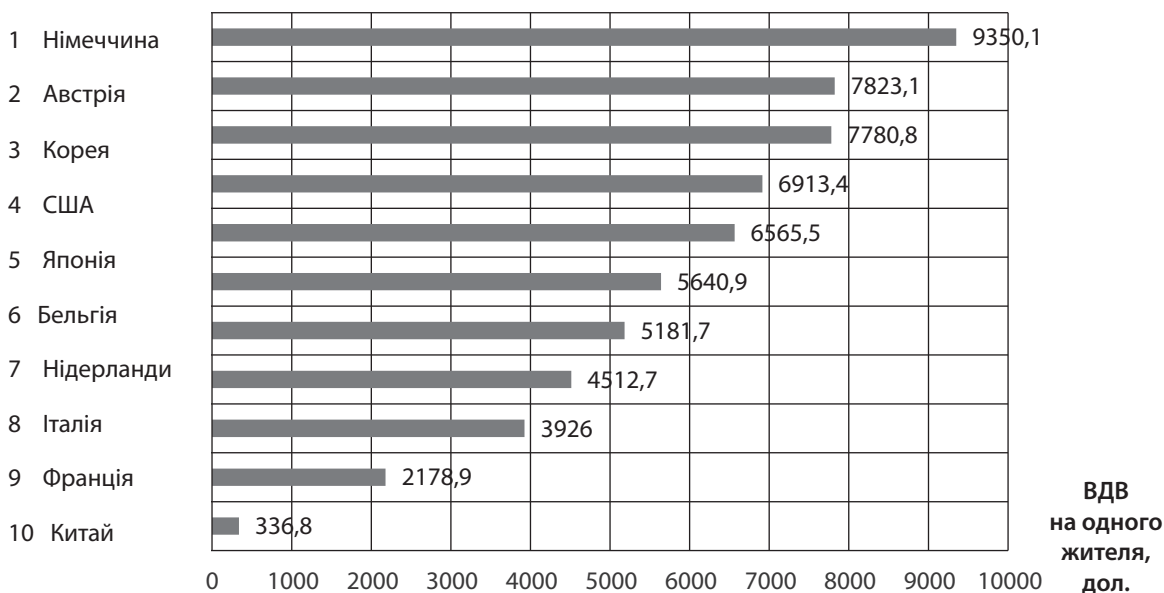

Рис. 4. Розподіл провідних країн світу та України за обсягом ВДВ на одну особу у 2014 р.

менший, ніж середнє значення по аналізованих країнах світу.

Питома вага експорту продукції обробної промисловості України в 2014 р. у загальному експорті промислової продукції становила 55,23% (див. табл. 2 і рис. 10), що менше від середнього по 10 провідних країнах світу на 12,68%.

За обсягом імпорту продукції обробної промисловості (89971,1 млн дол.) Україна менш суттєво поступається провідним країнам світу (19% від середнього значення показника по 10 провідних країнах) (табл. 4 і рис. 11).

Показник обсягу імпорту продукції обробної промисловості на одного жителя в Україні (128,4

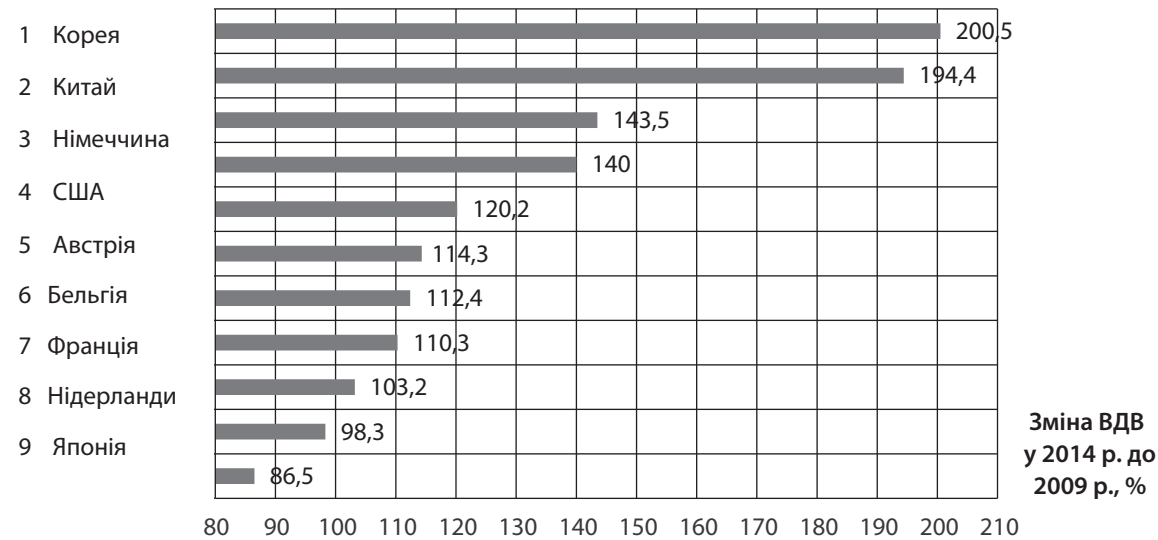
дол.) складає 12,0% до середнього значення по 10 провідних країнах світу (див. табл. 4 і рис. 12).

Динаміка зростання обсягу імпорту продукції обробної промисловості в Україну у 2009–2014 рр. (116,7%) відстає від середнього по 10 провідних країнах світу на 20,5% (див. табл. 4 і рис. 13).

Водночас Україна лідирує серед 10 провідних країн світу за питомою вагою імпорту продукції обробної промисловості в загальному імпорті промислової продукції (66,85%), що на 6,01% більше, ніж середнє значення по 10 наведених вище країнах світу (див. табл. 4 і рис. 14).

За ємністю внутрішнього ринку продукції обробної промисловості (89971,1 млн дол.) Україна суттєво поступається провідним країнам світу (3,3% від

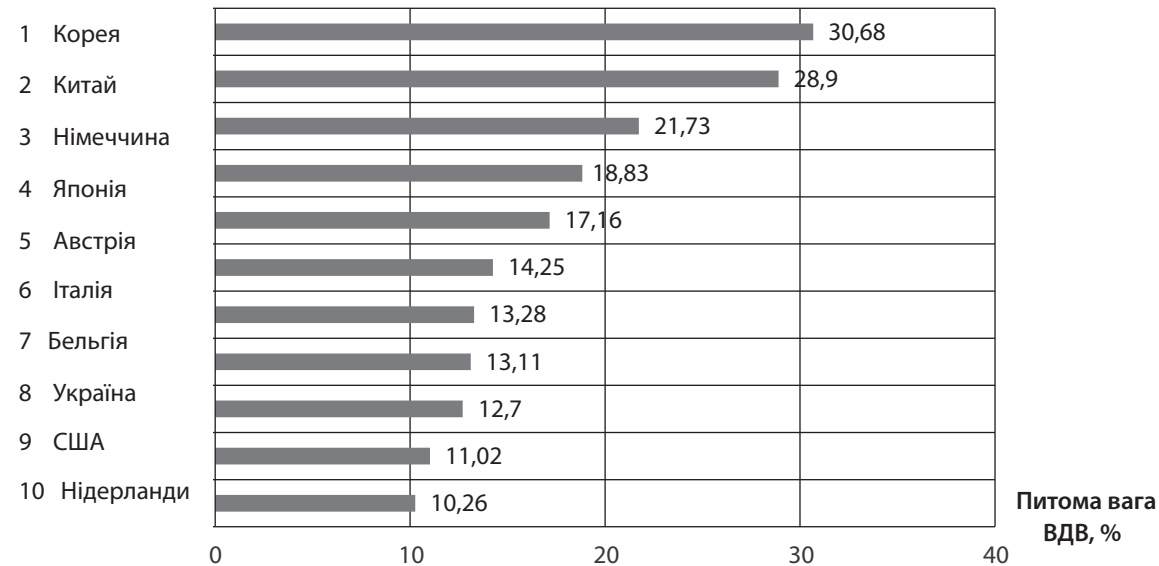
Ранг Країна

Зміна ВДВ
у 2014 р. до
2009 р., %

Рис. 5. Розподіл провідних країн світу та України за динамікою обсягу ВДВ обробної промисловості у 2009–2014 р.

Ранг Країна

Питома вага
ВДВ, %

Рис. 6. Розподіл провідних країн світу та України за питомою вагою обробної промисловості в промисловості у цілому у 2014 р.

середнього значення по 10 провідних країнах) (табл. 5 і рис. 15).

Показник ємності внутрішнього ринку продукції обробної промисловості на одного жителя (1987,4 дол.) у Україні у 2014 р. суттєво поступається середньому значенню по 10 провідних країнах світу – 10,3% (див. табл. 5 і рис. 16).

Динаміка обсягу ємності внутрішнього ринку продукції обробної промисловості в Україні за період 2009–2014 рр. склала 116,7%, що менше від середнього значення по 10 провідних країнах світу на 14,9%, але не найгірше серед цих країн (рис. 17).

За питомою вагою ємності внутрішнього ринку продукції обробної промисловості (31,33%) у промис-

ловості загалом Україна у 2014 р. займає кращу позицію, ніж за попередніми показниками, але все одно відстає від середнього значення по 10 провідних країнах світу – на 2,67% (рис. 18).

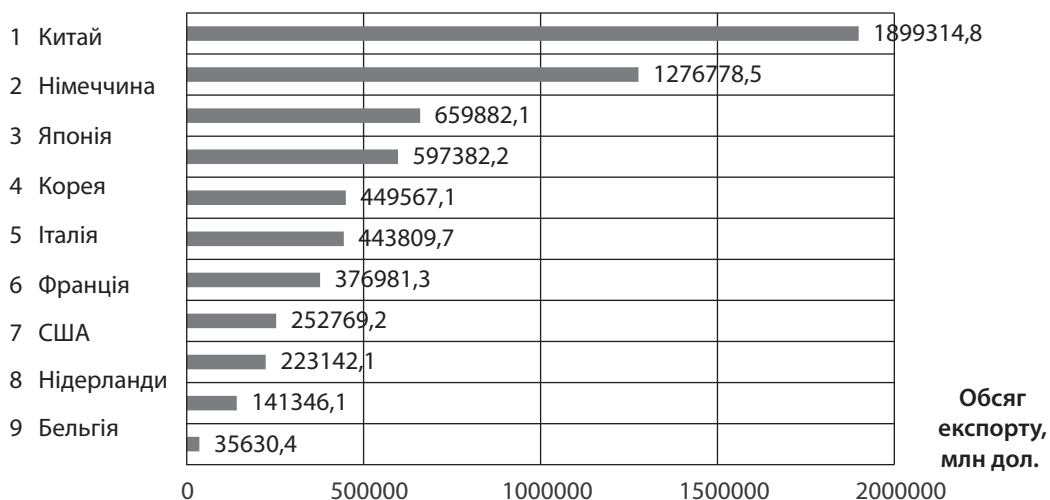
Оцінку розвитку обробної промисловості і ринків збуту її продукції в Україні та провідних країн світу згідно з моделлю (див. рис. 2) наведено в табл. 6.

Як видно з табл. 6, ринки збуту продукції обробної промисловості України в цілому відповідають структурі по 10 провідних країнах світу. Водночас внутрішній ринок продукції обробної промисловості в Україні більше, ніж на 12,0% забезпечується ім-

Загальна оцінка рівня розвитку та динаміки обробної промисловості України та провідних країн світу за показником експорту

Обсяг експорту, млн дол.		Обсяг експорту на одного жителя, дол.		Зміна обсягу експорту у 2014 р. до 2009 р., %		Питома вага експорту, %	
1	Китай – 1899314,8	1	Бельгія – 2488,4	1	Китай – 183,3	1	Корея – 85,59
2	Німеччина – 1276778,5	2	Австрія – 2067,4	2	Корея – 176,7	2	Японія – 80,72
3	Японія – 659882,1	3	Німеччина – 1970,8	3	США – 169,3	3	Китай – 78,31
4	Корея – 597382,2	4	Нідерланди – 1873,4	4	Японія – 139,6	4	Італія – 76,38
5	Італія – 449567,1	5	Корея – 1471,5	5	Австрія – 134,6	5	Німеччина – 75,9
6	Франція – 443809,7	6	Італія – 924,4	6	Німеччина – 130,1	6	Австрія – 66,99
7	США – 376981,3	7	Франція – 836,5	7	Італія – 129,4	7	Франція – 58,42
8	Нідерланди – 252769,2	8	Японія – 648,1	8	Бельгія – 119,2	8	Бельгія – 58,26
9	Бельгія – 223142,1	9	США – 412,4	9	Нідерланди – 105,1	9	США – 54,55
10	Австрія – 141346,1	10	Китай – 174,0	10	Франція – 104,6	10	Нідерланди – 43,95
Середнє значення по 10 провідних країнах							
632097,3		1286,7		139,2		67,91	
Україна – 35630,4		Україна – 98,4		Україна – 107,5		Україна – 55,23	
Україна до середнього значення, %							
5,6		7,6		– 31,7		– 12,68	

Ранг Країна

Рис. 7. Розподіл провідних країн світу та України за обсягом експорту продукції обробної промисловості у 2014 р.

портом, аніж у 10 провідних країн світу. Разом з тим, провідні країни світу, у більшості своїй, спроможні за потужністю повністю покрити потреби внутрішнього ринку в продукції обробної промисловості, а Україна – тільки на 87,9%. За номенклатурою продукції обробної промисловості провідні країни світу не покривають потреби внутрішнього ринку на 37,2%, а Україна – на 58,8%.

У результаті ситуації, що склалася, по 10 провідних країнах світу у середньому перевищення експор-

ту продукції обробної промисловості над імпортом становить 125,8%, а в Україні від'ємне сальдо у 23,4%.

Наступним шагом, згідно з методичним підходом (див. рис. 1) здійснимо оцінку величини та напрямів структурних зрушень обробної промисловості в економіці України та провідних країн світу у 2009–2014 рр.

Згідно з аналізом наукової літератури [1–10] розрахунки здійснюються за такою формулою [10]:

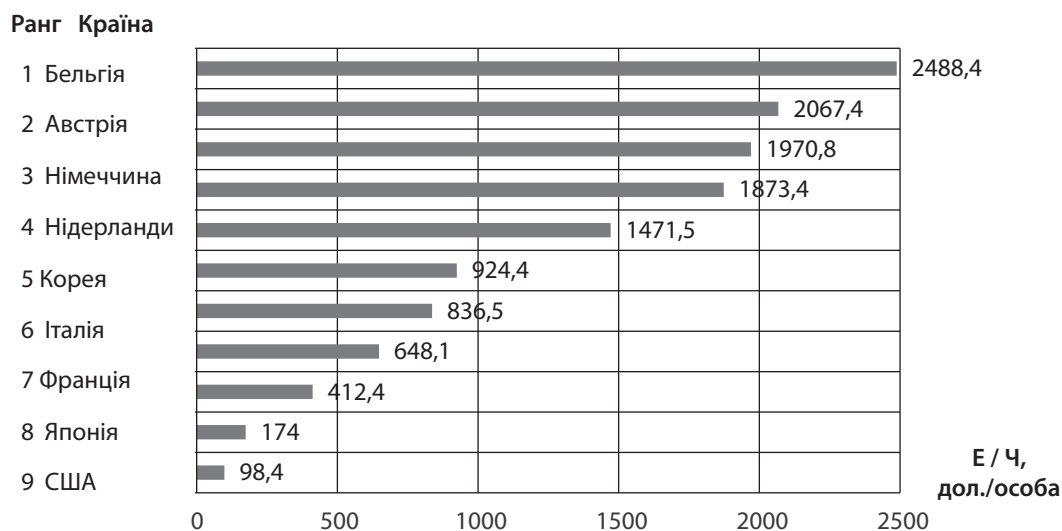

Рис. 8. Розподіл провідних країн світу та України за обсягом експорту продукції обробної промисловості на одного жителя у 2014 р.

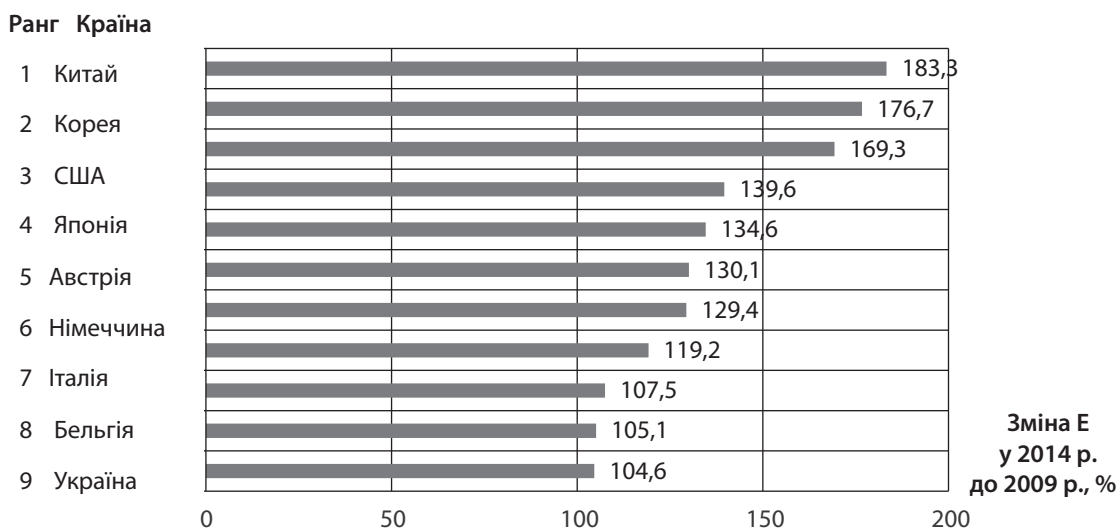

Рис. 9. Розподіл провідних країн світу та України за динамікою обсягу експорту продукції обробної промисловості у 2009–2014 рр.

$$I_{ji} = \frac{d_{jki}^{t_2} - d_{jki}^{t_1}}{d_{jki}^{t_1}}, \quad (1)$$

де I_j – величина і напрямок структурного зрушення в j -й країні за i -м ВЕД (групою ВЕД) у $(t_1 - t_2)$ період часу;

$d_{jki}^{t_2}, d_{jki}^{t_1}$ – відповідно частки i -го ВЕД (групи ВЕД) в економіці j -ї країни.

Міру суттєвості структурного зрушення в економіці країни можна оцінити за допомогою такої шкали (табл. 7).

Розрахунки величини та напрямів структурних зрушень обробної промисловості України та провідних країн світу у 2009–2014 рр. наведено в табл. 8.

Як видно з табл. 8, у структурі економіки України за показником ВДВ відбулося суттєве зрушення

в частині зменшення питомої ваги обробної промисловості та незначне – у зменшенні продукції обробної промисловості в загальному експорті країни. Водночас збільшилася суттєво частка продукції обробної промисловості в імпорті та несуттєво в ємності внутрішнього ринку.

По 10 провідних країнах світу в середньому спостерігалася тенденція до суттєвого структурного зрушення в економіці за рахунок обробної промисловості та несуттєвого позитивного зрушення в структурі ємності внутрішнього ринку. Разом з тим несуттєво від'ємне структурне зрушення за рахунок продукції обробної промисловості спостерігалася в структурі експорту та імпорту.

Згідно з методичним підходом (див. рис. 1) здійснимо інтегральну оцінку структурних зрушень в еко-

Ранг Країна

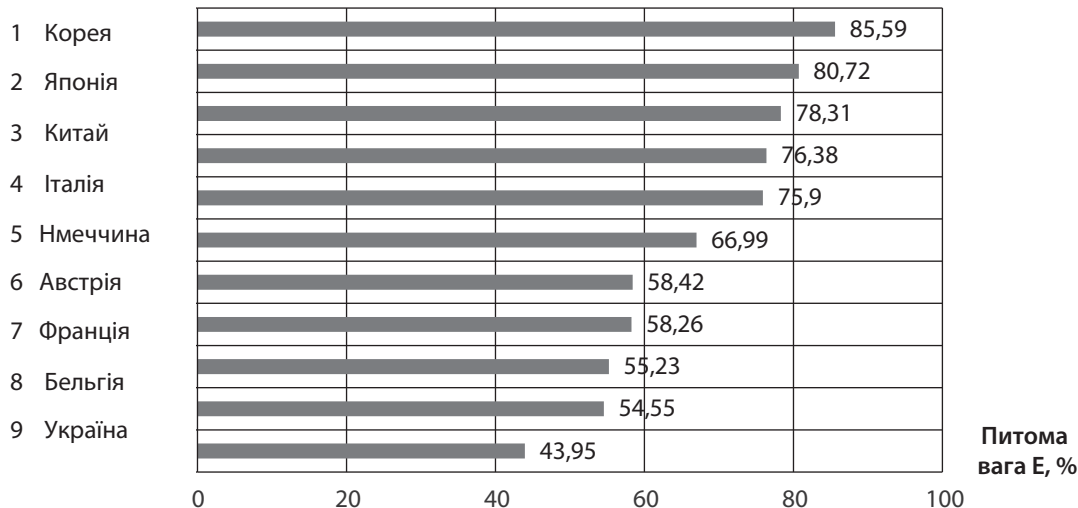

Рис. 9. Розподіл провідних країн світу та України за динамікою обсягу експорту продукції обробної промисловості у 2009–2014 рр.

Ранг Країна

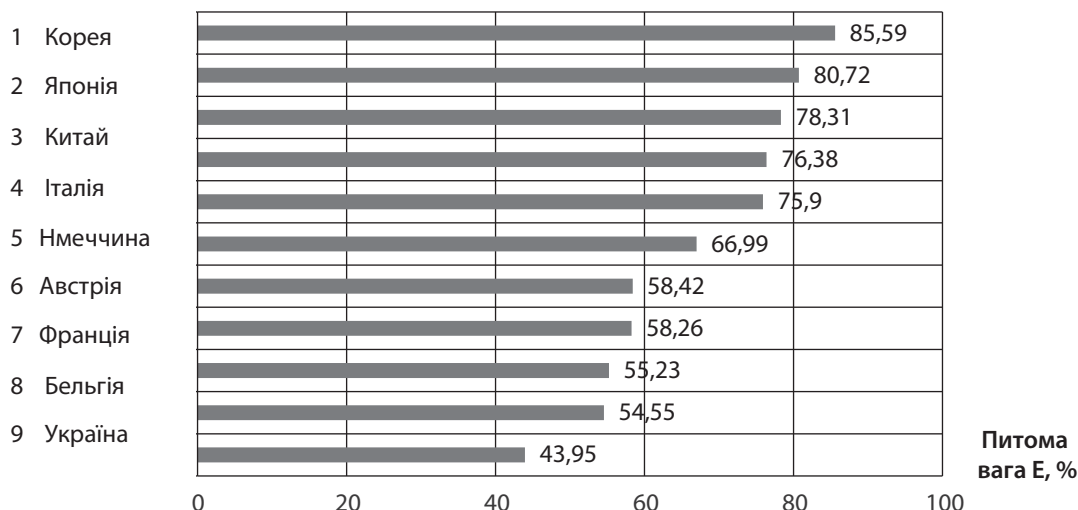

Рис. 10. Розподіл провідних країн світу та України за питомою вагою експорту продукції обробної промисловості в загальному обсязі експорту промислової продукції у 2014 р.

номії України та провідних країн світу за рахунок обробної промисловості такою формулою [10]:

$$K_{jkn}^{\Delta t} = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^n (d_{iki}^{\Delta t_2} - d_{iki}^{\Delta t_1})}{\sum_{i=1}^n (d_{iki}^{\Delta t_2} + d_{iki}^{\Delta t_1})}}, \quad (2)$$

де $K_{jkn}^{\Delta t}$ – інтегральний показник структурного зрушення в j -й економіці країни; n – кількість ВЕД (груп ВЕД) економіки країни.

Міра суттєвості структурного зрушення в економіці країни оцінюється за допомогою шкали В. Рябцева (табл. 9).

Результати розрахунків інтегральної оцінки структурних зрушень в економіці України та провідних країн світу за рахунок обробної промисловості у 2009–2014 рр. наведено в табл. 10.

Як видно з табл. 10, Україна за всіма розглянутими показниками інтегральної оцінки структурних зрушень в економіці за рахунок обробної промисловості мала різну міру (за ємністю внутрішнього ринку – тотожність структур, за ВДВ – дуже низький рівень відмінностей структур, за експортом і імпортом продукції – низький рівень відмінностей структур).

По 10 провідних країн світу інтегральна оцінка структурного зрушення також мала незначні відмінності за всіма показниками.

У табл. 11 наведено оцінку структурної деформації економіки України в частині обробної промисловості.

Згідно з табл. 11 Україна значно поступається провідним країнам світу за питомою вагою продукції обробної промисловості в експорті країни (–14,25%), питомою вагою ВДВ обробної промисловості в еко-

Загальна оцінка рівня розвитку та динаміки обробної промисловості України та провідних країн світу за показником імпорту

Обсяг імпорту, млн дол.		Обсяг імпорту на одного жителя, дол.		Зміна об'єму імпорту у 2014 р. до 2009 р., %		Питома вага імпорту, %	
1	Китай – 1123510,2	1	Нідерланди – 2051,9	1	Корея – 167,7	1	США – 66,02
2	Німеччина – 826980,2	2	Бельгія – 1979,2	2	Японія – 161,7	2	Німеччина – 64,02
3	США – 543293,9	3	Австрія – 1783,8	3	Нідерланди – 159,5	3	Австрія – 62,61
4	Японія – 510200,0	4	Німеччина – 1276,5	4	Китай – 159,3	4	Франція – 62,52
5	Франція – 485392,0	5	Франція – 914,9	5	США – 141,3	5	Італія – 61,96
6	Корея – 346941,3	6	Корея – 854,6	6	Австрія – 124,2	6	Корея – 61,66
7	Італія – 322107,9	7	Італія – 662,4	7	Німеччина – 118,1	7	Нідерланди – 61,35
8	Нідерланди – 276843,0	8	США – 623,6	8	Франція – 117,0	8	Китай – 60,97
9	Бельгія – 177482,7	9	Японія – 501,1	9	Італія – 113,7	9	Японія – 57,37
10	Австрія – 121960,3	11	Китай – 49,0	10	Бельгія – 109,3	10	Бельгія – 49,94
Середнє значення по 10 провідних країнах							
473471,1		1069,7		137,2		60,84	
Україна – 89971,1		Україна – 128,4		Україна – 116,7		Україна – 66,85	
Україна до середнього значення, %							
19,0		12,0		– 20,5		6,01	

Ранг Країна

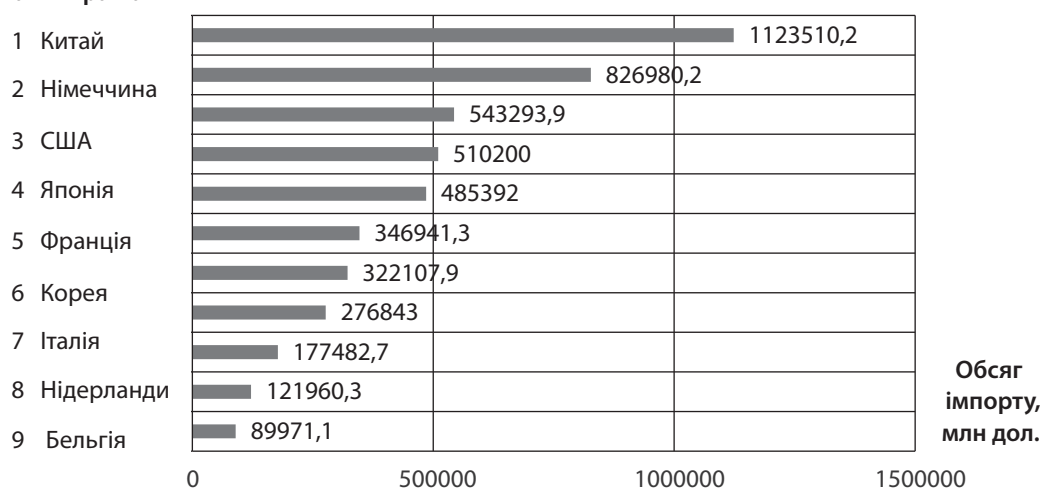

Рис. 11. Розподіл провідних країн світу та України за обсягом імпорту продукції обробної промисловості у 2014 р.

номії (–5,3%), несуттєво за питомою вагою в структурі ємності внутрішнього ринку (–1,00%) і випереджає – за питомою вагою імпорту (4,64%).

ВИСНОВКИ

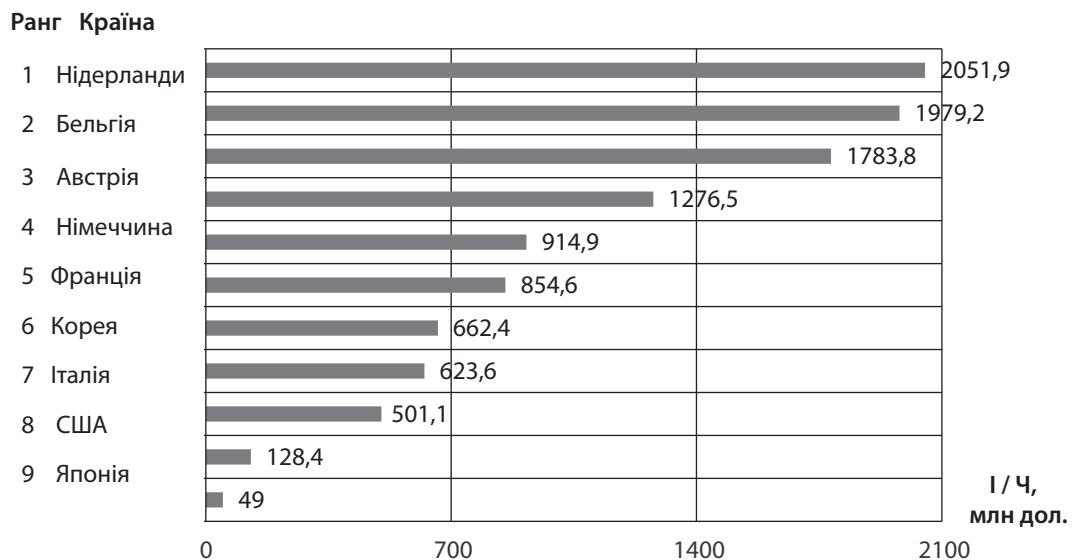
На основі проведеного дослідження визначено таке:

1. За обсягом ВДВ і показником питомої ваги ВДВ обробної промисловості в промисловості в цілому Україна значно поступається аналізованім провідним країнам світу. При цьому обсяг ВДВ у обробній промисловості за 2009–2014 рр. зменшився

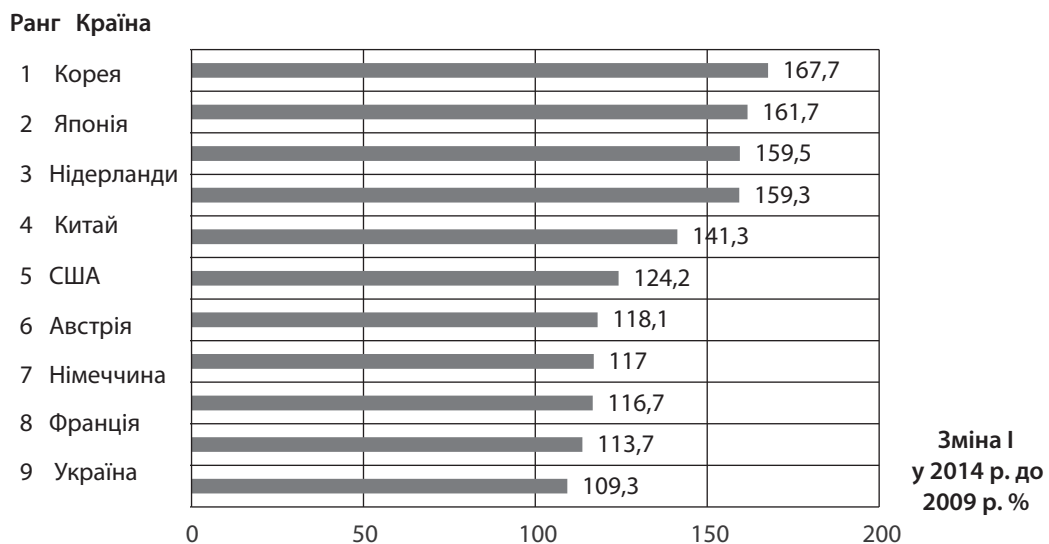
на 13,5% (при зростанні по провідних країнах світу в середньому на 133,7%).

2. За обсягом експорту продукції обробної промисловості Україна та показником питомої ваги експорту продукції обробної промисловості країни в загальному експорті промислової продукції Україна також значно поступається провідним країнам світу.

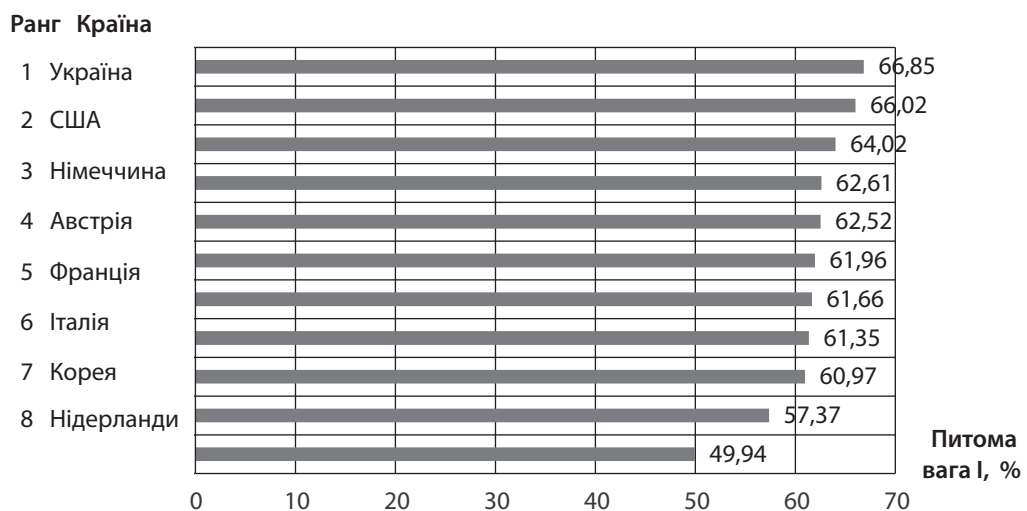
3. За обсягом імпорту продукції обробної промисловості Україна менш суттєво поступається провідним країнам світу, а динаміка зростання обсягу імпорту продукції обробної промисловості в країну характеризується відставанням від середнього по

Рис. 12. Розподіл провідних країн світу та України за обсягом імпорту продукції обробної промисловості на одного жителя у 2014 р.

Рис. 13. Розподіл провідних країн світу та України за динамікою обсягу імпорту продукції обробної промисловості у 2009–2014 рр.

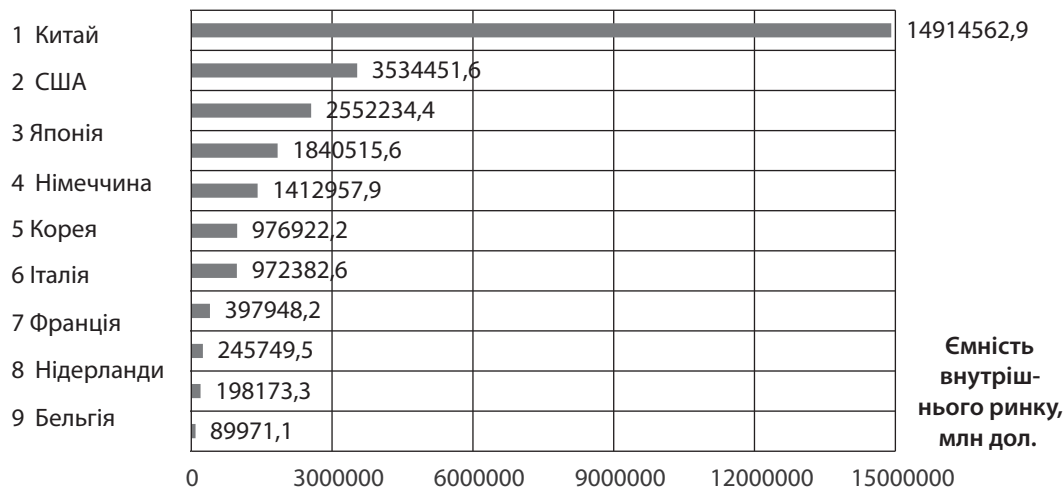

Рис. 14. Розподіл провідних країн світу та України за питомою вагою імпорту продукції обробної промисловості в загальному обсязі імпорту промислової продукції у 2014 р.

Загальна оцінка рівня розвитку та динаміки обробної промисловості України та провідних країн світу за показником ємності внутрішнього ринку

Обсяг ємності внутрішнього ринку, млн дол.		Обсяг ємності внутрішнього ринку на одного жителя, дол.		Зміна об'єму внутрішнього ринку у 2014 р. до 2009 р., %		Питома вага ємності внутрішнього ринку, %	
1	Китай – 14914562,9	1	Корея – 27843,3	1	Китай – 209,4	1	Китай – 47,86
2	США – 3534451,6	2	Нідерланди – 23596,1	2	Корея – 162,2	2	Корея – 43,23
3	Японія – 2552234,4	3	Австрія – 23187,9	3	Нідерланди – 155,5	3	Японія – 29,20
4	Німеччина – 1840515,6	4	Німеччина – 22727,5	4	США – 138,7	4	Німеччина – 27,57
5	Корея – 1412957,9	5	Бельгія – 21924,3	5	Німеччина – 124,0	5	Нідерланди – 25,72
6	Італія – 976922,2	6	Японія – 20052,8	6	Австрія – 116,0	6	Австрія – 24,98
7	Франція – 972382,6	7	Італія – 16070,7	7	Бельгія – 111,7	7	Італія – 24,38
8	Нідерланди – 397948,2	8	Франція – 14662,9	8	Японія – 103,9	8	Бельгія – 22,69
9	Бельгія – 245749,5	9	США – 11092,9	9	Італія – 100,8	9	США – 21,65
10	Австрія – 198173,3	10	Китай – 10932,3	10	Франція – 89,2	10	Франція – 19,31
Середнє значення по 10 провідних країнах							
2704589,8		19209,1		13,1		28,66	
Україна – 89971,1		Україна – 1987,4		Україна – 116,7		Україна – 31,33	
Україна до середнього значення, %							
3,3		10,3		-14,4		-2,67	

Ранг Країна

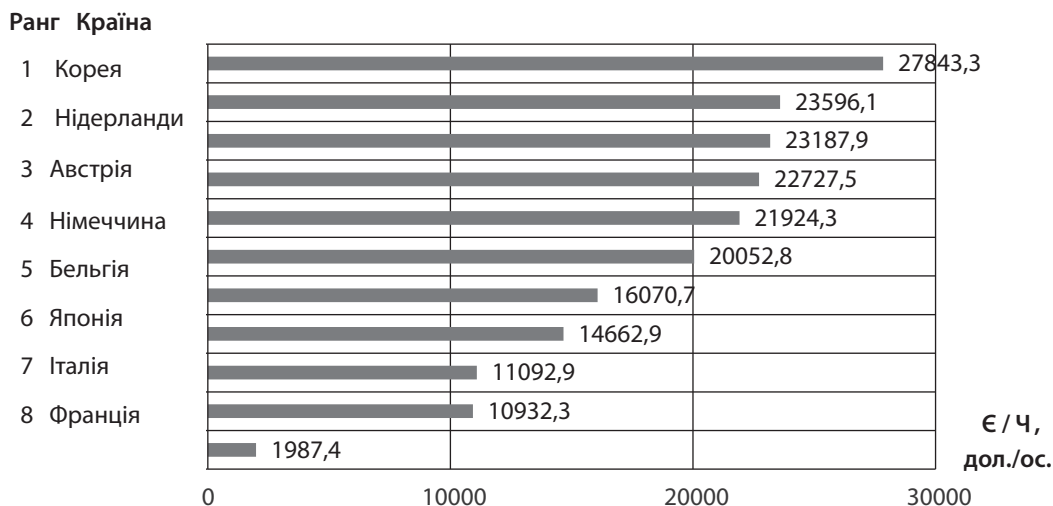
Рис. 15. Розподіл провідних країн світу та України за ємністю внутрішнього ринку продукції обробної промисловості у 2014 р.

провідних країнах світу. Водночас Україна лідирує серед провідних країн світу за питомою вагою імпорту продукції обробної промисловості в загальному імпорті промислової продукції.

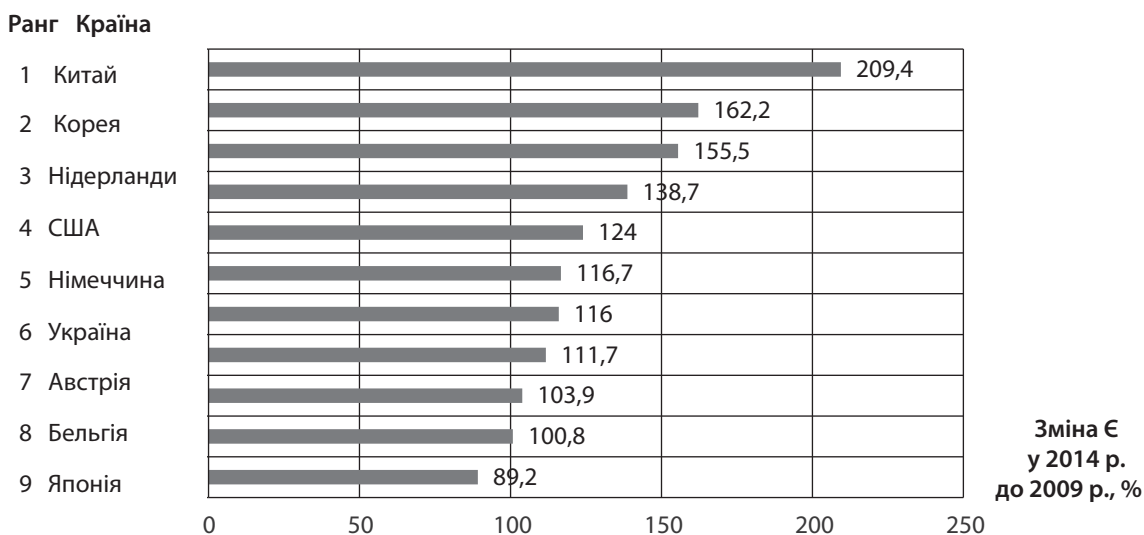
4. За ємністю внутрішнього ринку продукції обробної промисловості Україна суттєво поступається провідним країнам світу. Динаміка обсягу ємності внутрішнього ринку продукції обробної промисловості в Україні складала 116,7%, що менше від середньо-

го значення по провідних країнах світу на 14,9%, але є не найгіршим серед цих країн. За питомою вагою ємності внутрішнього ринку продукції обробної промисловості у промисловості загалом Україна займає кращу позицію, ніж за попередніми показниками, але все одно відстає від середнього значення по провідних країнах світу.

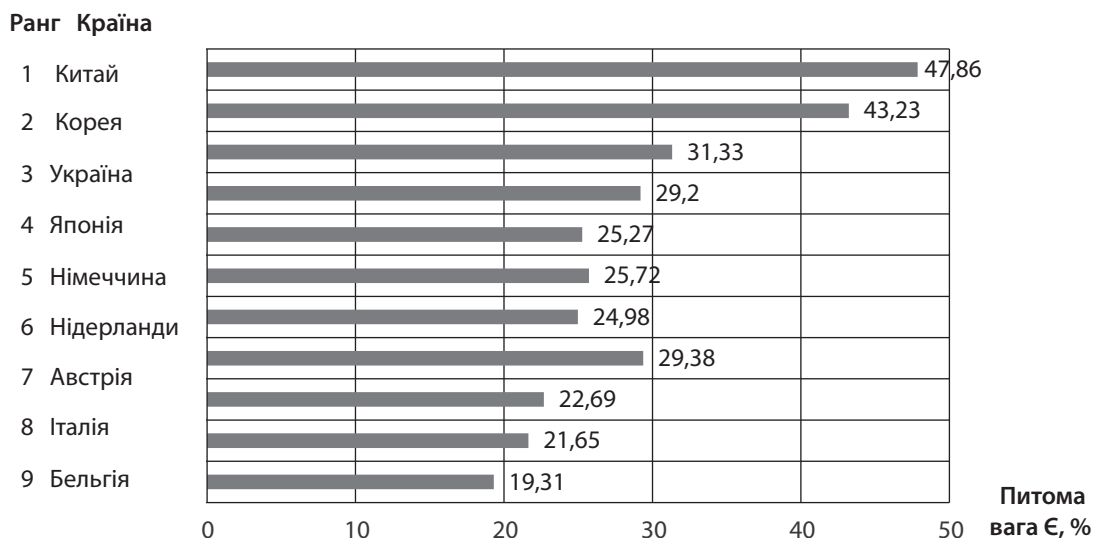
5. Ринки збуту продукції обробної промисловості України в цілому відповідають структурі аналі-

Рис. 16. Розподіл провідних країн світу та України за ємністю внутрішнього ринку продукції обробної промисловості на одного жителя у 2014 р.

Рис. 17. Розподіл провідних країн світу та України за динамікою ємності ринку продукції обробної промисловості у 2014 р.

Рис. 18. Розподіл провідних країн світу та України за питомою вагою ємності внутрішнього ринку продукції обробної промисловості у промисловості загалом у 2014 р.

Таблиця 6

Оцінка розвитку обробної промисловості в Україні та провідних країнах світу
за системою взаємопов'язаних відносних показників

Країна	Показник										
	V, млн дол.	E/U, %	V/U, %	B, млн дол.	Є, млн дол.	V/Є, %	I/Є, %	V/І, %	E/I, %	E, млн дол.	I, млн дол.
Німеччина	2290314	55,8	44,2	1013535	1840516	55,1	44,9	124,4	154,4	1276779	826980
Японія	2701916	24,4	75,6	2042034	2552234	80,0	20,0	105,9	129,3	659882	510200
США	3368139	11,2	88,8	2991158	3534452	84,6	15,4	95,3	69,4	376981	543294
Корея	1663399	35,9	64,1	1066017	1412958	75,4	24,6	117,7	172,2	597382	346941
Китай	15690368	12,1	87,9	13791053	14914563	90,1	9,9	105,2	169,1	1899315	1123510
Бельгія	291409	76,6	23,4	68267	245750	27,8	72,2	118,6	125,7	223142	177483
Нідерланди	373874	67,6	32,4	121105	397948	30,4	69,6	94,0	91,3	252769	276843
Італія	1104381	40,7	59,3	654814	976922	70,8	29,2	113,0	139,6	449567	322108
Франція	930800	47,7	52,3	486990	972383	50,1	49,9	95,7	91,3	443810	485392
Австрія	217559	65,0	35,0	76213	198173	38,5	61,5	109,8	115,9	141346	121960
Середнє значення по 10 провідних країнах											
	2863215,9	43,7	56,3	2231118,6	2704589,9	60,3	39,7	108,0	125,8	632097,3	473471,1
Україна	79106	45,0	55,0	43476	89971	48,3	51,7	87,9	76,6	35630	46496
Україна до середнього значення, %											
	2,8	1,3	-1,3	1,9	3,3	-12,0	-12,0	-20,1	-49,2	5,6	9,8

Таблиця 7

Шкала оцінки міри суттєвості структурного зрушення в економіці країни

Інтервали значення	Характеристика міри суттєвості структурного зрушення
0–0,150	Незначне структурне зрушення
0,151–0,700	Суттєве структурне зрушення
0,701 і вище	Значне структурне зрушення

Таблиця 8

Оцінка величини та напрямів структурних зрушень обробної промисловості в економіці України та провідних країн світу у 2009–2014 рр.

Країна	V	ВДВ	E	I	Є
Німеччина	0,0852	0,2294	-0,0213	-0,0812	0,0496
Японія	0,1195	0,1426	0,0929	0,0347	0,1075
США	0,1570	0,2041	-0,0286	0,0482	0,1663
Корея	0,0176	0,1762	0,0321	0,0505	0,0084
Китай	0,0044	-0,0579	0,0076	-0,0932	-0,0013
Бельгія	0,0426	0,0161	-0,0634	-0,1539	-0,0232
Нідерланди	0,0545	-0,0106	-0,2106	0,2804	0,4592
Італія	0,0547	-0,0258	0,0285	0,0416	0,0138
Франція	-0,1968	0,0636	-0,2226	-0,1023	-0,1509
Австрія	0,0886	0,0587	0,0717	-0,0219	0,0309
Середнє значення по 10 провідних країнах	0,1532	0,1763	-0,0140	-0,0153	0,1547
Україна	-0,1075	-0,2396	-0,1251	0,2004	0,0358

Таблиця 9

Шкала оцінювання В. Рябцева [10]

Інтервали значення	Характеристика міри структурних відмінностей
0,00–0,030	Тотожність структур
0,031–0,070	Дуже низький рівень відмінностей структур
0,071–0,150	Низький рівень відмінностей структур
0,151–0,300	Істотний рівень відмінностей структур
0,301–0,500	Значний рівень відмінностей структур
0,501–0,700	Дуже значний рівень відмінностей структур
0,701–0,900	Протилежний тип структур
0,901 і вище	Повна протилежність структур

зованих провідних країн світу. Водночас внутрішній ринок продукції обробної промисловості в Україні більше, ніж на 12,0% забезпечується імпортом, аніж у 10 провідних країнах світу. Разом з тим, провідні країни світу, у більшості своїй, спроможні за потужністю повністю покрити потреби внутрішнього ринку у продукції обробної промисловості, а Україна – тільки на 87,9%. За номенклатурою продукції обробної промисловості провідні країни світу не покривають потреби внутрішнього ринку на 37,2%, а Україна – на 58,8%. У результаті ситуації, що склалася, по провідних країнах світу в середньому перевищення експорту продук-

ції обробної промисловості над імпортом становить 125,8%, а в Україні має місце від'ємне сальдо у 23,4%.

6. Оцінка величини та напрямів структурних зрушень обробної промисловості в економіці України та провідних країн світу у 2009–2014 рр. показала, що за показником ВДВ відбулося суттєве зрушення в частині зменшення питомої ваги обробної промисловості та незначне в зменшенні продукції обробної промисловості в загальному експорті країни. Водночас суттєво збільшилася частка продукції обробної промисловості в імпорті та несуттєво – в ємності внутрішнього ринку.

Таблиця 10

Інтегральна оцінка структурних зрушень в економіці України та провідних країн світу за рахунок обробної промисловості у 2009–2014 рр.

Країна	V	ВДВ	E	I	Є
Німеччина	0,0274	0,0361	0,0130	0,0526	0,0158
Японія	0,0320	0,0186	0,0603	0,0366	0,0342
США	0,0286	0,0226	0,0205	0,0273	0,0312
Корея	0,0238	0,0480	0,0236	0,0409	0,0235
Китай	0,0127	0,0157	0,0061	0,0614	0,0097
Бельгія	0,0175	0,0044	0,0377	0,0947	0,0121
Нідерланди	0,0132	0,0062	0,1141	0,1213	0,0642
Італія	0,0222	0,0037	0,0207	0,0553	0,0087
Франція	0,0361	0,0097	0,1567	0,0730	0,0271
Австрія	0,0183	0,0091	0,0443	0,0184	0,0065
Середнє по 10 провідних країнах	0,0506	0,0294	0,0083	0,0099	0,0498
Україна	0,0303	0,0360	0,0704	0,1070	0,0122

Таблиця 11

Оцінка структурної деформації економіки України в частині обробної промисловості, %

Країна	ВДВ	E	I	Є
Німеччина	21,73	75,90	64,02	27,57
Японія	18,83	80,72	57,37	29,20
США	12,70	54,55	66,02	21,65
Корея	30,68	85,99	61,66	43,23
Китай	28,90	78,31	60,97	47,86
Бельгія	13,28	58,26	49,94	22,69
Нідерланди	11,02	43,95	61,35	25,72
Італія	14,25	76,38	61,96	24,38
Франція	10,26	58,42	65,52	19,31
Австрія	17,16	66,99	62,61	24,98
Середнє по 10 провідних країнах	18,42	69,48	62,21	32,33
Україна	13,11	55,23	66,85	31,33
Структурна деформація економіки України в частині обробної промисловості	-5,31	-14,25	4,64	-1,00

7. По провідних країнах світу в середньому спостерігалася тенденція до суттєвого структурного зрушення в економіці за рахунок обробної промисловості та несуттєвого позитивного зрушення в структурі ємності внутрішнього ринку. Разом з тим несуттєво від'ємне структурне зрушення за рахунок продукції обробної промисловості спостерігалася в структурі експорту та імпорту.

8. Україна за всіма аналізованими показниками інтегральної оцінки структурних зрушень в економіці за рахунок обробної промисловості мала різну міру (за ємністю внутрішнього ринку – тотожність структур, за ВДВ – дуже низький рівень відмінностей структур, за експортом та імпортом продукції – низь-

кий рівень відмінностей структур). По 10 провідних країнах світу інтегральна оцінка структурного зрушення також мала незначні відмінності за всіма показниками.

9. Загалом Україна значно поступається провідним країнам світу за питомою вагою продукції обробної промисловості в експорті країни (-14,25%), питомою вагою ВДВ обробної промисловості в економіці (-5,3%), несуттєво за питомою вагою в структурі ємності внутрішнього ринку (-1,00%) і випереджає – за питомою вагою імпорту (4,64%). ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Кизим М. О., Мілютін Г. В. Структурні зміни в економіці України та її енергоємність. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 132–143.
2. Хаустова В. Є., Лелюк О. В. Аналіз структурних зрушень у виробництві та споживанні електроенергії в Україні. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. № 4. С. 91–105.
3. Хаустова В. Є., Крамарев Г. В., Ярошенко І. В. Теоретичні засади структурних зрушень в економіці. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 24–37.
4. Сухарев О. С., Стрижакова Е. Н. Структурный анализ развития промышленной системы. *Национальные интересы: приоритеты и безопасность*. 2014. № 41. С. 26–40.
5. Структурні зміни та економічний розвиток України: монографія / Геєць В. М., Шинкарук Л. В., Артёмова Т. І. та ін. Київ: НАН України; Ін-т економіки та прогнозування, 2011. 696 с.
6. Красильников О. Ю. Структурные сдвиги в экономике: монография. Саратов: Изд-во СГУ. 2001. 164 с.
7. Романова І. В. Інтегральні показники оцінювання структурних зрушень в економіці. *Економіка і регіон*. 2016. № 6. С. 20–27.
8. Хаустова В. Є. Промислова політика в Україні: формування та прогнозування: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2015. 384 с.
9. World Input-Output Database. URL: <http://www.wiod.org/release16>
10. Рябцев В. М., Чудилин Г. И. Структурно-динамический анализ индикаторов инвестиционного климата в Самарской области. *Вопросы статистики*. 2002. № 3. С. 30–38.

REFERENCES

Heiets, V. M. et al. *Strukturni zminy ta ekonomichniy rozvytok Ukrainy* [Structural changes and economic development of

Ukraine]. Kyiv: NAN Ukrainy; In-t ekonomiky ta prohozuvannia, 2011.

Khaustova, V. Ye., and Leliuk, O. V. "Analiz strukturykh zrushen u vyrobnytstvi ta spozhyvanni elektroenerhii v Ukraini" [Analysis of structural changes in the production and consumption of electricity in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, no. 4 (2018): 91-105.

Khaustova, V. Ye., Kramarev, H. V., and Yaroshenko, I. V. "Teoretychni zasady strukturykh zrushen v ekonomitsi" [Theoretical foundations of structural changes in the economy]. *Biznes Inform*, no. 12 (2017): 24-37.

Khaustova, V. Ye. *Promyslova polityka v Ukraini: formuvannia ta prohozuvannia* [Industrial policy in Ukraine: formation and forecasting]. Kharkiv: VD «ІНЖЕК», 2015.

Krasilnikov, O. Yu. *Strukturyne sdvigi v ekonomike* [Structural changes in the economy]. Saratov: Izd-vo SGU, 2001.

Kyzym, M. O., and Miliutin, H. V. "Strukturni zminy v ekonomitsi Ukrainy ta yii enerhoiemnist" [Structural changes in Ukraine's economy and its energy intensity]. *Biznes Inform*, no. 12 (2017): 132-143.

Romanova, I. V. "Intehralni pokaznyky otsiniuvannia strukturykh zrushen v ekonomitsi" [Integral indicators of the estimation of structural changes in the economy]. *Ekonomika i rehion*, no. 6 (2016): 20-27.

Ryabtsev, V. M., and Chudilin, G. I. "Struktorno-dinamicheskiy analiz indikatorov investitsionnogo klimata v Samarskoy oblasti" [Structural and dynamic analysis of investment climate indicators in the Samara region]. *Voprosy statistiki*, no. 3 (2002): 30-38.

Sukharev, O. S., and Strizhakova, Ye. N. "Strukturyy analiz razvitiya promyshlennoy sistemy" [Structural analysis of the development of the industrial system]. *Natsionalnyye interesy: priority i bezopasnost*, no. 41 (2014): 26-40.

World Input-Output Database. <http://www.wiod.org/release16>